

o. Tomasz Maria Dąbek OSB

Przybrane synostwo Boże według św. Pawła

Rzeczywistość przybranego synostwa Bożego, podstawowego daru, jaki otrzymujemy na chrzcie świętym włączającym nas w zbawcze dzieło Jezusa Chrystusa, Jednorodzonego i równocześnie Wcielonego Syna Bożego, wyrażana jest w Piśmie Świętym na różne sposoby. W naszych rozważaniach zajmiemy się przede wszystkim nauczaniem św. Pawła. W jego Listach obok innych sformułowań występuje kilkakrotnie charakterystyczny termin υιοθεσία (Rz 8,15.23; 9,4; Ga 4,5; Ef 1,5). Jest to złożenie υἱός – syn oraz θεσία wskazujące na rzeczywistość, pewną abstrakcję ukazującą się w tekstach nowotestamentowych w konkretnej godności, jaką chrześcijanie otrzymują na mocy chrztu, kiedy zostają włączeni w zbawcze dzieło Chrystusa, udziela się im owoców Jego Męki.

W grece klasycznej θεσις oznacza ustawienie, kładzenie, złożenie, także w sensie prawnym adopcję dziecka. Pochodzi od czasownika τίθημι – kładę. Υιοθεσία występuje też w grece klasycznej na oznaczenie usynowienia, adopcji¹.

W naukowym artykule wystarczyłoby omówić pięć Pawłowych tekstów, by wejść w głębokie znaczenie charakterystycznego określenia. Warto jednak choć krótko zwrócić uwagę także na szersze podłoże, całą biblijną naukę o Bożym ojcostwie, która już w Starym Testamencie stanowiła przygotowanie do tej prawdy, jaką miał w pełni przynieść i ukazać swoimi zbawczymi czynami Jezus Chrystus, Wcielony Syn Boży.

Przybrane synostwo chrześcijan jest bardzo ściśle związane z Chrystusem, Pierworodnym spośród wielu braci (Rz 8,29), Pierworodnym wobec każdego stworzenia (Kol 1,15), Pierworodnym spośród

¹ Por. P. WÜLFING VON MARTITZ, E. SCHWEIZER; *υιοθεσία Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, VIII, Stuttgart-Berlin-Köln-Mainz 1969, 400–402.

umarłych (Kol 1,18; Ap 1,5). Określenie „pierworodny” występuje także w Liście do Hebrajczyków, zarówno w odniesieniu do Chrystusa jak i do innych osób: Hbr 1,6 („skoro... znowu wprowadzi Pierworodnego na świat”); 12,23 („do Kościoła pierworodnych, którzy są zapisani w niebiosach”). Drugi tekst wskazuje na szczególną godność możliwą do osiągnięcia dla ludzi na mocy więzi z Chrystusem, wszczęcie w Jego godność zupełnie wyjątkową. Jest to określenie paradoksalne: pierworodny oznacza pierwszego, jedyne, któremu przysługuje prawo do pierworodztwa i związanych z nim przywilejów. Należałoby to rozumieć jako wykluczenie innych od praw związanych z tą godnością, podobnie jak udzielenie przez Izaaka błogosławieństwa Jakubowi uniemożliwiło pobłogosławienie Ezawa jako pierworodnego syna (Rdz 27,37). Tymczasem w Hbr 12,23 wielu ma prawo do takiej godności w przeciwieństwie do normalnych ludzkich praktyk. Wymowny kontrast stanowią np. różnice między prawami pierworodnego i jego brata u bliźniaków Jakuba i Ezawa w Rdz 25,25.29–34. Również tekst o urodzeniu synów Judy i Tamar Rdz 38,27–30 przy opisie porodu zwraca uwagę na kolejność wychodzenia niemowląt z łona matki, bez użycia terminu „pierworodny”. Wielokrotnie wymienia natchniony autor pierworodnych w rodowodach na początku 1 Krn w celu podkreślenia ich godności i przywódczej funkcji w rodzinie. Również Izrael jest nazwany pierworodnym synem Jhwh w Wj 4,22 (por. Jr 31,9; Syr 36,11). Taki tytuł otrzymuje Dawid jako przodek i biblijny typ Mesjasza w Ps 89,28.

W Hbr 12,23 trzeba podkreślić podstawę godności chrześcijan: uczestnictwo w godności Chrystusa, uświęcenie jako członków ludu przymierza, uczestników kapłaństwa Chrystusa Arcykapłana² Niektórzy komentatorzy widzieli w tym miejscu jako pierworodnych aniołów, pierwszych uczestników wielkiego Bożego dzieła, otaczających Jego tron (por. Tb 12,15; Hi 1,6). Jednak nie wydaje się, by miało to wykluczać ludzi od udziału w tej godności: różne interpretacje nie wyłączają się, lecz nawzajem uzupełniają. Pierworodni to aniołowie i ludzie³ – tworzą

² Por. T. JELONEK, „Zgromadzenie pierworodnych zapisanych w niebiosach” (Hbr 12,23a), przyczynek do eklezjologii NT, AnCrac X(1978), 167–182, zwłaszcza 179.

³ S. ŁACH, *List do Hebrajczyków*, Poznań 1959, s. 283n podaje opinie dawniejszych i nowszych komentatorów odnoszących to określenie do aniołów, członków Kościoła czy apostołów. Można jednak łączyć w niebie jako jedną wspólnotę wszystkie te wymienione kategorie. W Apokalipsie jedność między aniołami a Kościołem ukazuje się wyraźnie – por. mój artykuł,

oni wspólnotę. W Apokalipsie wymownie wyraża tę prawdę znamienne określenie: współśłudzy (σύνδουλοι), występujące w 19,10; 22,9 – anioł nazywa tak siebie, przeciwstawiając się próbom oddawania mu pokłonu przez wizjonera⁴. Pierworodnymi można też nazwać patriarchów albo apostołów – pierwszych spośród ludu Dawnego i Nowego Przymierza⁵ albo ludzi wpisanych w księdze życia⁶

Pierworodztwo łączyło się z prawem do godności królewskiej i kapłańskiej (zwłaszcza arcykapłańskiej) – por. Ap 1,6. Przynależność do Kościoła – Ciała Chrystusa – daje prawo do uczestnictwa w Jego godności. W Izraelu pierworodni byli reprezentantami Narodu Wybranego, poświęconego Bogu, przyrównanego do pierworodnego spośród narodów (por. Syr 36,11; Wj 4,22; Pwt 7,6; Jr 31,9; Oz 11,1). Podobnie Kościół jest Pierworodnym spośród ludzkości, przygotowuje drogę, by wszyscy ludzie otrzymali udział w godności Chrystusa, Pierworodnego między wielu braćmi⁷.

Dar Bożego synostwa jest możliwy dzięki jedności z Chrystusem, Synem Bożym, który przyjął ludzką naturę, stał się do nas podobny we wszystkim z wyjątkiem grzechu (por. Hbr 4,15). Jest to szczególna relacja wobec Boga, z którą wiążą się równocześnie wymagania moralne – wezwanie do naśladowania Chrystusa, podążanie za Nim. Zarówno hebr. *halak* oznaczające kroczenie, postępowanie, jak i grecki czasownik ἀκολουθέω – iść za kimś, były używane w znaczeniu przenośnym jako naśladowanie, sposób postępowania, całokształt ludzkiego życia, w którym czyny stanowią wyraz i konsekwencję przyjmowanych zasad. W Kazaniu na Górze Jezus wzywa do naśladowania doskonałości Ojca niebieskiego (Mt 5,43–48). Świętość Boga i wynikające z niej zobowiązanie Izraelitów, by dążyli do świętości, stanowi centralną ideę Księgi Kapłańskiej wyrażoną w słowach: „świętymi bądźcie, bo Ja jestem święty” (Kpł 11,44n; por. 19,2; 20,7; 22,32). Co prawda początkowo rozumiano tę ludzką świętość w znaczeniu rytualnym, wystrzegania się tego, co

Aniołowie opiekunami Kościoła w Apokalipsie św. Jana, RBL 37(1984), 305–313.

⁴ Por. T. M. DABEK, *Aniołowie opiekunami Kościoła w Apokalipsie św. Jana*, RBL 37(1984), s. 305–313, zwłaszcza 312.

⁵ Por. H. W. MONTEFIORE, *The Epistle to the Hebrews*, London 1969, 231.

⁶ Por. Wj 32,32n; Ps 69,29; Iz 4,3; Dn 11,1; Łk 10,20; Flp 4,3; Ap 3,5; 13,8; 17,8.

⁷ Por. B. F. WESTCOTT, *The Epistle to the Hebrews*, Grand Rapids, Michigan 1984, s. 415.

mogłoby spowodować nieczystość, ale stanowi to podstawę, by dążyć także do świętości moralnej, dobrego postępowania stanowiącego naśladowanie nieskończonej dobroci Boga⁸.

W Nowym Testamencie chrześcijanin ma podążać za Chrystusem, jako Jego uczeń pełnić wolę Bożą i podejmować zadania wynikające z jego powołania (por. Mk 3,35; Mt 12,50). Wyrazem pełnej, konsekwentnej jedności z Chrystusem jest gotowość noszenia Jego krzyża, uczestniczenia w Jego cierpieniu⁹.

Warto również przytoczyć tekst Pawłowy: „Od Ojca bierze nazwę wszelki ród na niebie i na ziemi” (Ef 3,15). Grecki termin πατριά różny od πατρότης, ojcostwo, ale z nim związany, wskazuje na to, co bierze początek od ojca. Relacja Ojca z ludźmi, przybranymi dziećmi, również ma podstawę i wzór w tym jedynym związku, jaki łączy Go z Synem Jednorodzonem¹⁰. Wszyscy ludzie byli umarli na duchu przez grzech Adama – pierwszego człowieka (por. Rz 5,14) teraz mogą przewyciężyć jego skutki, na nowo cieszyć się przyjaźnią z Bogiem.

Aż trzy spośród pięciu miejsc zawierających charakterystyczne określenie występują w Liście do Rzymian, w jego środkowych rozdziałach, choć należących do dwóch różnych części. Rozdział 8 kończy część pouczeń o prawdach wiary, rozdział 9 rozpoczyna sekcję złożoną z trzech rozdziałów, poświęconą Izraelowi według ciała, który na razie nie przyjął Chrystusa, nad czym św. Paweł jako prawdziwy Izraelita serdecznie ubolewa, ale rozwija naukę o zbawczych skutkach Chrystusowego odkupienia, które obejmuje także pogan oraz wyraża nadzieję na przyszłe nawrócenie rodaków¹¹.

W Rz 8,15 występuje określenie „duch przybrania za synów”. „Duch” oznacza w tym miejscu „naturę uposażoną jednak specjalną

⁸ Por. S. ŁACH, *Księga Kapłańska*, Poznań-Warszawa 1970, 190.237.

⁹ Por. T. M. DĄBEK, „Kto chce pójść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladuje” (Mk 8,34), w: *Agnus et Sponsa. Prace ofiarowane o. Prof. A. Jankowskiemu*, red. T. M. DĄBEK, T. JELONEK, Kraków 1993, 34–46.

¹⁰ Por. A. JANKOWSKI, *Listy więziennicze świętego Pawła*, Poznań 1962, s. 431n; J. GNIAK, *Der Epheserbrief*, Freiburg-Basel-Wien 1977², 181n.

¹¹ Por. F. REFOULÉ, „... Et ainsi tout Israël sera sauvé”. *Romains 11,25–32*, (Lectio divina 117), Paris 1984.

pomocą Boga, naturę wyniesioną poprzez łaskę chrztu¹² – nowa natura człowieka to skutek Bożej adopcji, przyjęcia do stanu synów¹³.

Nowy Testament ukazuje chrześcijanina jako nowego człowieka. Można mówić o chrystianologii jako nauce o nowym człowieku. Temat ten rozwijał polski dominikanin pracujący pod kierunkiem o. A. Jan-kowskiego¹⁴. Zwracał między uwagę na takie tematy, jak: synowie i dziedzice – w Duchu Świętym¹⁵; udział w chwale, bycie dla chwały¹⁶. Tu św. Paweł w jednym zwrocie określa nowy stan ochrzczonego człowieka i związek tego stanu z Duchem Świętym, który jest pierwszym Darem otrzymywanym na chrzcie, źródłem wewnętrznej przemiany i nowego życia. Duch umożliwia synowskie zwracanie się do Boga przy użyciu tytułu „Abba!” – aramejskiego zdrobnienia używanego przez dzieci mówiące w pełen miłości sposób do swoich ojców. W NT określenie to występuje jeszcze w Mk 14,36 wypowiedziane przez Jezusa w Jego modlitwie przed Męką w Ogrodzie Oliwnym oraz w Ga 4,6 stanowiącym tekst równoległy do Rz 8,15, gdzie zamiast ducha usynowienia występuje „Duch Syna”. Widzimy bardzo mocny związek przybranego synostwa chrześcijan z jedynym synostwem Chrystusa, który od Ojca posyła swego Ducha umożliwiającego taką relację dziecięctwa, synostwa i pełne bezpośredniości zwracania się do Ojca tak jak On sam do Ojca przemawiał w jednej z najtrudniejszych chwil swego ziemskiego życia.

W Rz 8,23 św. Paweł pisze: „Lecz nie tylko ono, ale i my sami, którzy już posiadamy pierwsze dary Ducha, i my również całą istotą swoją wzdychamy, oczekując [przybrania za synów] – odkupienia naszego ciała”. Wiersz stanowi fragment dłuższego wywodu o udziale całego stworzenia w losie człowieka, który przez grzech naruszył pierwotną harmonię, wprowadził napięcia, wrogość, cierpienie. Przez jego odkupienie całe stworzenie wraca do harmonii. Człowiek zajmuje szczególne miejsce wśród Bożych dzieł – inne stworzenia są związane z jego losem. Teraz Bóg udzielił mu zadań ków darów Ducha¹⁷, a zwłaszcza przybranego synostwa. Termin nie

¹² K. ROMANIUK, *List do Rzymian*, Poznań-Warszawa 1978, s. 172.

¹³ Por. H. SCHLIER, *Der Römerbrief*, Freiburg-Basel-Wien 1977, s. 253.

¹⁴ Por. R. ZDZIARSTEK, *Chryścianologia Nowego Testamentu. Aspekt ontyczny*, Kraków 1989, zwłaszcza s. 170–176; s. 232–228.

¹⁵ R. BAULES, *L'Évangile puissance de Dieu. Commentaire de l'épître aux romains*, (Lectio divina 53), Paris 1968, s. 210–212.

¹⁶ Por. tamże, s. 212–216.

¹⁷ Por. K. Romaniuk, dz. cyt. 180n.

występuje w niektórych rękopisach, ale jest potwierdzony przez inne. Stanowi określenie paralelne dla „odkupienia naszego ciała” – przemiany stanowiącej skutek chrztu, który zostanie spełniony dopiero w czasach ostatecznych w sensie ścisłym, kiedy to nasze ciała zmysłowe zostaną przemienione w ciała duchowe – σῶμα πνευματικόν (1 Kor 15,44), na wzór uwielbionego ciała Chrystusa Zmartwychwstałego.

Dar przybranego synostwa ściśle wiąże się z prawdziwą wolnością, uwolnieniem naszego życia z obciążeń spowodowanych grzechem pierwszych ludzi¹⁸. Bliskoznaczne określenie „pierwsze dary” – ἀπαρχή¹⁹ wskazuje na początek, który zmierza ku swojemu wypełnieniu, zapowiada nową rzeczywistość, która już zaczyna się realizować przy szczególnym współdziałaniu Ducha Świętego²⁰.

Kolejny tekst ze środkowej części Listu do Rzymian głosi, że do Izraelitów należy przybrane synostwo (9,4). Oni pierwsi zostali powołani do nawiązania kontaktu z Bogiem, otrzymania od Niego objawienia. Można mówić, że przybrane synostwo jest poniekąd pojęciem przedchrześcijańskim – określeniem tego, co wynika z przyjęcia jako swoistej adopcji Izraela przez Boga²¹. Wybranie Izraela było pewnym etapem Bożego planu zbawienia. Już od początku zapowiedział On Abrahamowi, że poprzez jego potomstwo otrzymają błogosławieństwo ludy całej ziemi (Rdz 12,3). Błogosławieństwo nie jest jeszcze równoznaczne z przybraniem synostwem, ale przykład Izraela, który nie przyjął Chrystusa, ukazuje odpowiedzialność związaną z otrzymanymi darami Bożymi. Można je rozwijać, ale można też rozumieć je w sposób niewłaściwy i ostatecznie z nich nie korzystać.

Listy do Rzymian i do Galatów wyrażają bardzo ważną dla teologii św. Pawła naukę o usprawiedliwieniu z wiary w zbawcze dzieło Chrystusa – nie przez wypełnianie uczynków Prawa Starego Testamentu. Odpo-

¹⁸ Por. H. SCHLIER, *dz. cyt.*, s. 264.

¹⁹ Termin ten występuje w NT 9 razy: Rz 8,23; 11,16; 16,5; 1 Kor 15,20.23; 16,15; 1 Tes 2,13; Jk 1,18; Ap 14,4. Por. A. JANKOWSKI, *Sens trzech przeñośni Pawłowych: „Pierwsze dary” – „zadatek” – „pieczętowanie”* (Rz 8,23; 2 Kor 1,22; 5,5; Ef 1,13n; 4,30), *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 4(1971), s. 23–37.

²⁰ Por. S. ZEDDA, *L'Escatologia biblica*, Vol. II: Nuovo Testamento (eccetto i Sinottici), Brescia 1975, s. 102–143.

²¹ Por. K. ROMANIUK, *dz. cyt.*, 200; H. SCHLIER, *dz. cyt.*, s. 286n; A. JANKOWSKI, *Duch Święty w Nowym Testamencie*, Kraków 1998, 81.

wiedzią na wiarę człowieka jest ze strony Boga udzielenie daru Bożego dziecięstwa. Właściwie określenie – przybrane synostwo – ukazuje ostateczne skutki usprawiedliwienia: Bóg nie tylko uznaje człowieka wierzącego za sprawiedliwego, prawego, ale czyni Go swoim przybranym dzieckiem, dziedzicem swoich obietnic, uczestnikiem Bożej natury (por. 2 P 1,4).

W Ga 4,5 przybrane synostwo przedstawione jest wyraźnie jako skutek zbawczego dzieła Chrystusa:

„Gdy jednak nadeszła pełnia czasu, zesłał Bóg Syna swego, zrodzonego z niewiasty, zrodzonego pod Prawem, aby wykupił tych, którzy podlegali Prawu, byśmy mogli otrzymać przybrane synostwo. Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg zesłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: «Abba, Ojcze!» A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej” (Ga 4,4–7).

Υιοθεσία jako termin prawny oznacza synostwo Boże powstałe z adopcji oraz sam akt przybrania (adopcji) dokonywany przez przybierającego – w tym wypadku Boga. Nie jest to z Jego strony tylko prawnicza deklaracja, ale też nie jest zrównaniem ludzkiej natury z naturą Bożą, lecz pełnym miłości kontaktem Boga z człowiekiem²². Rzymskie przepisy prawne mogły stanowić dla św. Pawła punkt wyjścia do przekazania nadprzyrodzonego związku, jaki na mocy chrztu zachodzi między Bogiem a człowiekiem²³.

Określenie momentu w dziejach świata i ludzkości – „pełnia czasów” – wskazuje na rozpoczęcie się czasów ostatecznych w sensie szerszym: od pierwszego przyjścia Chrystusa na ziemię w ludzkiej naturze do powtórnego przyjścia w chwale. W Jego misji budowania królestwa Bożego uczestniczą wszyscy, których wezwał, włączył w swoje dzieło i obdarzył udziałem w swojej godności synowskiej.

²² Por. E. SZYMANEK, *List do Galatów*, Poznań-Warszawa 1978, s. 92–95; 124–132. Komentator przytacza też określenie S. Lyonnetta uważającego, że tę rzeczywistość można nazwać ontologiczną (s. 92), sięgającą samych korzeni bytu – por. R. ZDZIARSTEK, *Chryścianologia św. Pawła*, dz. cyt., s. 240–242, gdzie podkreślona jest rola Ducha Świętego w przekazaniu tego daru, wprowadzeniu człowieka w nowy dla niego stan.

²³ Por. F. F. BRUCE, *The Epistle to the Galatians*, Grand Rapids, Michigan 1982, 197n.

Ze strony Boga udzielenie daru przybranego synostwa jest aktem całkowicie wolnym²⁴, przejawem nieskończonej miłości, w żadnym stopniu nie zasłużonej przez grzesznych ludzi. Jest to nowa relacja między Bogiem a ludźmi. Duch synostwa to Duch, jakiego Syn zawsze posiada i udziela ludziom, których włącza w swoje zbawcze dzieło²⁵

Dar przybrania za synów Bożych to uczestnictwo w życiu Chrystusa już teraz na miarę możliwą w doczesności, a w pełni po zmartwychwstaniu. Dlatego pełne uczestnictwo w tym darze jest jeszcze przedmiotem chrześcijańskiej nadziei (por. Rz 8,23)²⁶.

W Liście do Efezjan, na początku listu, występuje hymn dziękczynny, w którym czytamy: „Z miłości (Ojciec) przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów przez Jezusa Chrystusa, według postanowienia swej woli, ku chwale majestatu swej łaski, którą obdarzył nas w Umiłowanym” (1,4–6).

Duch przybranego synostwa (πνεῦμα υἱοθεσίας) to nie tylko prawny stan dziecięstwa (synostwa) jako następstwo adopcji, ale też wewnętrzny dar, „dusza” lub „serce” syna, umożliwiający właściwą relację, odnoszenie się ludzi ochrzczonych do Boga jako do Ojca²⁷. Chrześcijanie mogą w ten sposób odnosić się do Boga dzięki Chrystusowi – w Nim, na mocy Jego zbawczego dzieła, urzeczywistnia się ich synostwo²⁸.

A. Jankowski²⁹ zwraca uwagę, że termin υἱοθεσία zupełnie nie występuje w LXX, bardzo rzadko u klasyków, częściej w inskrypcjach oraz tekstach prawnych – echo określeń Jr 31,9; Oz 11,1. Nauka św. Pawła o przybranym synostwie stanowi jakby pomost między danymi z Ewangelii synoptycznych o „Ojcu naszym, który jest w niebie” (Mt 6,8 – świadomym naszych potrzeb, szczodrym w udzielaniu darów dobrych – Mt 7,11; miłosiernym dla synów marnotrawnych – Lk 15,11–32), a Janową teologią. Jego ojcostwo jest nieskończenie bardziej realne od ziemskiego ojcostwa (Mt 23,9). Proces prawnej adopcji nie był znany u Izraelitów,

²⁴ Por. H. SCHLIER, *Der Brief an die Galater*, Leipzig 1967, s. 197.

²⁵ Por. F. MUSSNER, *Der Galaterbrief*, Freiburg-Basel-Wien 1977², s. 275.

²⁶ Por. A. VIARD, *Saint Paul, Épitre aux Galates*, Paris 1964, 89; J. GNILKA, *Der Epheserbrief*, Freiburg, Basel, Wien 1977, s. 72n.

²⁷ Por. R. BAULES, *L'insondable richesse du Christ. Étude des thèmes de l'Épitre aux Éphésiens*, (Lectio divina 66), Paris 1971, s. 94.

²⁸ J. GNILKA, *dz. cyt.*, s. 73.

²⁹ *Listy więzienne*, *dz. cyt.*, s. 367,

nie należy traktować w kategoriach adopcji prawa lewiratu, czyli małżeństwa brata z żoną bezpotomnie zmarłego brata, by pozostawić mu potomstwo, wtedy dziecko było uważane za potomka zmarłego (por. Pwt 25,5n). Pewną analogię może stanowić postanowienie Abrahama, by po jego bezpotomnej śmierci jego majątek odziedziczył zaufany sługa Eliezer (Rdz 15,3n), albo uznanie Jakuba za potomka Labana, jak niektórzy interpretują Rdz 29,14nn. Bliższą analogię mogą raczej stanowić relacje Jahwe z Izraelem (Oz 11,1).

Pawłowe odniesienie do rzymskiej procedury prawnej związanej z adopcją ma związek z prawem do dziedziczenia (por. Rz 8,14.17). Prawa ludzi przysługują im tylko przez Chrystusa, poprzez upodobnienie się do Niego mocą łaski zesłanego przez Niego Ducha i ludzkiej współpracy z darami Bożymi (por. 2 Kor 3,18)³⁰.

Przybrane synostwo chrześcijan różni się od jedyne go synostwa Jezusa Chrystusa (por. J 20,17). Dzięki Jego paschalnej ofierze mogą oni stać się prawdziwie Bożymi dziećmi przez łaskę, tak jak On jest prawdziwym Synem na mocy swojej natury³¹. Dar synostwa jest przeciwieństwem do stanu niewoli (Rz 8,15; Ga 4,1-5) – zakłada odwieczny wybór w Chrystusie (Ef 1,5n) a w czasie przynależność do Kościoła – „pełni Chrystusowej” (Ef 1,23) – dokonuje się przez odró dzenie we chrzcie (Ga 6,15; Tt 3,5) za sprawą Ducha Świętego (Rz 8,15; Ga 4,6). Jego następstwem jest postawa ufnej i radosnej śmiałości wobec Boga Ojca – *παρηγοία* (Ef 3,12; Hbr 3,6; 4,16; 10,19.35), a także prawo do dziedziczenia – dziedzictwa (Ef 1,14.18; Rz 8,17; Ga 3,29; 4,7) na wzór praw Syna Jednorodzonego – prototypu Dziedzica (Ef 5,5; Rz 8,17; Hbr 1,2), „Pierworodnego między wielu braćmi” (Rz 8,29). Zapoczątkowane już na ziemi przybrane synostwo Boże osiągnie pełnię w czasach ostatecznych, gdy nastąpi zmartwychwstanie ciał (Rz 8,19.23).

W Pismach Janowych trzeba zwrócić uwagę na odmienność w terminologii – *υἱός* występuje tylko w odniesieniu do Chrystusa, natomiast do wiernych – *τέκνα* (J 1,12n – rzeczywistość naszego dziecięstwa – 1 J 3,1 to udział w życiu samego Boga, jak w 2 P 1,4 – uczestnictwo w Bożej naturze, upodobnienie się do Niego, przedmiot

³⁰ Por. F. F. BRUCE, *The Epistles to the Colossians, to Philemon, and to the Ephesians*, Grand Rapids, Michigan 1984, s. 256n.

³¹ Por. L. STACHOWIAK, *Ewangelia według św. Jana*, Poznań-Warszawa 1975, 390; H. VAN DEN BUSSCHE, *Jean*, [Bruges] 1967, s. 548n.

dażeń człowieka wyrażanych w różnych religiach i prądach umysłowych³² – dzięki Jego Synowi – 1 J 3,9; 4,9; 5,18).

W ST przygotowanie bliskiej relacji między Bogiem a człowiekiem można widzieć już w pierwszym fragmencie Księgi Rodzaju. Całe dzieło stworzenia pokazuje szczególną pozycję człowieka, który nosi szczególny obraz i podobieństwo Boże (Rdz 1,1–31). Boża Opatrzność to pełne miłości odniesienie do wszystkich stworzeń (Mdr 11,24–25). Opieka Boga nad Izraelem porównywana jest do troski rodziców – ojca lub matki. On uczy chodzić Izraela Oz 11,3; postępuje jak ptak uczący latać pisklęta i w razie potrzeby bierze je na skrzydła (Pwt 32,11). Jego troskę można porównać do opieki lekarskiej lub pielęgniarskiej (Lb 11,12; Pwt 1,31; 32,11; Oz 7,1; 14,5; Wj 15,26 – przygotowuje to teksty Nowego Testamentu: Jezus Lekarz – Mt 9,12; Mk 2,17; Łk 5,31 – Dobry Pasterz – Łk 15,5 – por. Ez 34,16). Mojżesz w imieniu Boga nosi naród na łonie jak piastunka, by go zanieść do Ziemi Obiecanej (Lb 11,12) – sam Bóg niósł Izraela jak ojciec syna (Pwt 1,31); Izraelici jako dzieci Boga są przedstawieni w Ba 4,26n: „Moje dzieci pieszczone szły drogami przykrymi, zostały uprowadzone jako stado zagrabione przez nieprzyjaciół. Ufajcie, dzieci, wołajcie do Boga, a Ten, który dopuścił to na was, będzie pamiętał o was”. Stosunkowo późno powstała księga zawiera określenia mówiące o wielkiej bliskości, przygotowujące to, co w pełni zostało objawione w Nowym Testamencie przez nauczanie i przykład Chrystusa.

Bogata rzeczywistość Bożego synostwa wielokrotnie pokazywana jest w Biblii na różne sposoby. Powinno to skłaniać nas do głębokiej refleksji nad tą wielką godnością, jaką otrzymujemy przez łaskę i do współdziałania z Bożymi darami przez odpowiednie życie.

³² Por. C. SPICQ, *Les Épîtres de Saint Pierre*, Paris 1966, 211n.

L'ADOZIONE DEI CRISTIANI COME FIGLI DI DIO SECONDO SAN PAOLO

Sommario

La nuova dignità dei cristiani come figli di Dio è uno degli importanti temi del Nuovo Testamento. Specialmente S. Paolo usa la parola greca *ui(o)qesi/a* (Rm 8,15.23; 9,4; Gal 4,5; Ef 1,5) come adozione, ma non solo in senso giuridico (questo non era usato dai Ebrei). L'adozione è frutto della Pasqua di Cristo, la Sua Morte, Risurrezione e discesa dello Spirito Santo. Noi siamo figli come partecipanti nella unica dignità di Cristo. Lui è Figlio per natura, noi per dono divino come membri del suo Corpo Ecclesiale, membri e fratelli del Figlio Unigenito, Primogenito di fra i morti (Col 1,18; Ap 1,5), Primogenito di molti fratelli – fra tutti i redenti (Rm 8,29). Già nell'Antico Testamento era preparata questa idea – Dio era padre del Israele, suo educatore (Es 4,22; Dt 1,31; 32,1; Os 11,3; Bar 4,26n). Noi dobbiamo lavorare insieme con Dono Divino per vivere bene e dare frutti della grazia divina nella nostra vita.

Riferimenti biblici – La Sacra Bibbia, Edizioni Paoline, Roma 1961